

FORMAČNÍ PROGRAM 1. ROK OSLAV 800. VÝROČÍ SV. ALŽBĚTY

Šestý měsíc: Svědomí a smysl pro právo

Alžbětu učil její zpovědník Konrád z Marburgu, aby vždy následovala hlas svědomí. To ji vedlo až k tomu, že odmítla jíst jídlo, jehož původ pokládala za nemorální: pocházelo z neprávem vynucovaných daní na poddaných v manželově zemi. Věděla, že chudí nepotřebují pouze náš soucit, nýbrž i spravedlnost. Takové chápání práva ji později, až byla vypuzena z území, jež ji náleželo jako věno, a hradu, vedlo i k odmítnutí podpory, kterou ji nabízel její zeť – v té době vládnoucí Durynsku. Její služebná Irmingard o tom později vydala toto svědectví: „*Nechtěla dostávat své živobytí z loupeží a daní vynucených na chudých, jak bylo na dvorech časté.*“

Alžběta také učinila vše pro to, aby zachovala důstojnost chudých lidí, se kterými přišla do styku. Věděla, že chudí často nemají ani pohřební rubáš. Šila je tedy z nejlepšího plátna a vlastníma rukama připravovala k pohřbům.

Pochopila, že právo na práci je jedno z nejprospěšnějších lidské důstojnosti. Když v roce 1226 udeřil v Durynsku hladomor, ujistila se, že všichni chudí byli nejen nakrmeni, ale i řádně oblečení a vybavení nástroji, takže mohli pracovat a připravovat se na novou sklizeň.

V tom čase byl život nastávajících matek a jejich dětí, ostatně jako i dnes, často zasahován chudobou. Alžběta poskytovala ženám v očekávání pomoc, ujišťovala se, že mají dostatek jídla, peněz a ošacení, aby se mohly postarat o sebe a své děti.

Duchovní poselství:

Alžběta nahlédla, že každý chudý, nemocný nebo odstrkovaný, se kterým se potkala, je dítě Boží a sestra nebo bratr Kristův. Proto jí je každý jednotlivý lidský život drahý. A sv. Jakub řekl: „*Cožpak Bůh nevyvolil chudáky světa, aby byli bohatí ve víře a stali se dědici království, jež zaslíbil těm, kdo ho milují? Vy jste však ponížili chudého.*“ (Jk 2,5-6) Dnešní kultura smrti se tuto pravdu potřebuje naučit velmi naléhavě.

Rozpoznání hodnoty lidské důstojnosti od nás vyžaduje nejen laskavé chování a soucit s nešťastnými, ale i ochranění jejich lidských práv a zajištění spravedlnosti, včetně práva na práci. Alžběta je také v tomto našem příkladem.

Sedmý měsíc: Setkání s chudými

Na hradě žila Alžběta jako bohatá žena, ale všímala si dění v okolí. Byla si vědoma lidské bídy, jež ji obklopovala. Vydala se pomáhat chudým a oni ji změnili.

Ve své závěti sv. František řekl, že skutečným začátkem jeho proměny bylo setkání s nemocnými leprou. Uviděl v nich utrpení Krista. Také Alžběta zahlédla Krista v nemocných leprou. Podle legendy uložila Alžběta takto nemocného v posteli, kterou sdílela se svým mužem. Když Ludvík pohlédl na lože, uviděl Ježíše přibitého na kříž. Alžběta nemocným leprou omývala chodidla, utišovala je a myslela na ně s almužnou.

Roku 1226, během manželova pobytu v Itálii, proběhl Německem strašný hladomor. Alžběta nakrmila všechny chudé v Durynsku, kam jen dosáhla. Sama si utrhávala od úst ve prospěch potřebných.

Alžběta založila na úpatí Wartburgu nemocnici pro chudé a tam pečovala o nemocné – včetně nejhorších případů – vlastníma rukama. Neodradily ji ani nelibé pachy. Byla tak hodná a laskavá, že děti k ní běžaly a volaly na ní „maminko“.

Duchovní poselství:

Naše setkání s chudými nás má vést k rozpoznání Krista v ostatních, zvláště v jejich utrpení. Mělo by nás vést k poskytnutí osobní a milující pozornosti, po vzoru Ježíše, pro kterého jsou trpící bratry a sestrami. Naše setkání s chudými nás má změnit, stejně jako přijetí františkánského charismatu, v němž se zasvěcujeme ostatním a rozhodujeme se pro prostý způsob života.

"Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou. Amen, pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili." (Mt 25,35-36 a 40)

Měsíc osmý: Vdovství

Alžbětín manžel Ludvík se rozhodl připojit se k císaři Fridrichu II. na křižáckou výpravu do Svaté země, osvobodit ji od Muslimů. Započal svou cestu na jih v červnu 1227. Alžběta, pro kterou bylo vždy velice těžké se s Ludvíkem rozloučit, jela až na kraj říše s ním. V té době očekávala za tři měsíce narození jejich třetího dítěte.

Ovšem v době, kdy Ludvík vyčkával v italském Otrantu na nalodění, se v táboře křižáků rozšířila epidemie moru. A sám Ludvík 11. září 1227 zemřel. Nebylo mu ještě ani 28 let – Alžbětě něco málo přes dvacet. Zprávu o tom doručila Alžbětě krátce po narození jejich dcery Gertrudy její tchyně. Když se Alžběta dozvěděla, že její manžel je mrtev, zvolala se: *„Je mrtev, mrtev, a celý svět, a všechno co je na světě sladké, je pro mě mrtvo.“*

O několik měsíců později, když manželovi ostatky byly přivezeny z Itálie, přijala už svou ztrátu jako Boží vůli a modlila se následující slova: *„Pane, vzdávám Ti dík, že jsi mě milosrdně utěšil těmito ostatky mého manžela, po kterých jsem tolik prahla. Tak velká byla moje láska k němu, a přesto víš, že jsem nezaváhala před oběťmi, které jsme já a můj milovaný učinili pro Tebe k osvobození Svaté země. Pane, kdybych ho mohla mít zpátky, vyměnila bych ho za celý svět, i kdybych s ním musela jít po žebrotě. Ale proti Tvé vůli, Pane, bych ho nechtěla koupit ani za jediný vlas. Jeho i sebe svěřuji Tvé milosti. Ať se stane Tvá vůle!“*

Duchovní poselství:

Alžběta věřila, že naše oběť Bohu musí být učiněna ochotně a celým srdcem. Řekla: *„Dejte Bohu, co máte, a s potěšením.“* Odpověděla na Jobova slova: *„Hospodin dal, Hospodin vzal zpět, jméno Hospodinovo buď požehnáno.“* (Job 1,21)

Blaze těm, kdo pláčou, neboť oni budou potěšeni (Mt. 5,4).

Devátý měsíc: Alžběta je vyhnána ze dvora

Alžběta nebyla ponechána v klidu se svým žalem dlouho. Brzy zakusila ve svém životě násilný převrat. Insentrude, svědkyně při jejím kanonizačním procesu, řekla: „*Po smrti svého manžela byla Alžběta vyhozena ze zámku a některými vazaly svého manžela zbavena všeho jmění – jak věna tak i vdovského podílu.*“

Důvod tohoto počínání nebyl nikdy úplně vysvětlen. Pronásledování a perzekuce patrně souvisí s Alžbětiným veřejným odmítáním jídla vynuceného na poddaných muži jejího manžela. Jednala stejně, jako by je obvinila z krádeže nebo korupce.

Její počínání bylo kritizováno hlavně u dvora a mezi durynskou šlechtou. Její manžel jí daroval k zajištění oprávněné obživy území, aby během svého života využívala jeho výnosy. Po jeho smrti se však někteří z úředníků rozhodli zabránit jí v rozumném spravování svého území. Její švagr Heinrich, který v té době v Durynsku vládl jako správce pro Alžbětu a jejího pětiletého syna Ludvíka, byl do toho možná zapojen také.

Historici nejsou v interpretaci Alžbětina fyzického vyhnání z hradu jednotní. Někteří to vysvětlují jako její úmysl, protože se cítila z morálního hlediska nucená vzdát se příjmu ze svého majetku. Prohřešila by se proti svému svědomí, kdyby jedla nedovolenou stravu. Ale první verze – tedy že šlo o skutečné vyhnání, odpovídá více nejstarším historickým pramenům.

Po opuštění hradu strávila Alžběta první noc ve skladovacích prostorách, kde byli chováni vepři. Pravděpodobně ze strachu před úřednictvem se nikdo neodvážil poskytnout útulek ani jí ani jejím dětem. Konečně našla chudý příbytek. Trpěla nedostatkem, výsměchem a pronásledováním od příslušníků své vlastní sociální vrstvy, ale nepodlehla pocitům rozladění. Poznala nejistotu i strach z budoucnosti, ale důvěřovala Bohu.

Jedna chudá žena, které kdysi prokázala svou dobročinnost, ji na lávce úmyslně shodila do bahna. Ale Alžběta se zasmála a očistila si šaty. Bylo to v době, kdy viděla Krista, který ji zval k následování. Ona odpověděla: „*Pak tedy, Pane, Ty chceš být se mnou a já chci být s tebou a nikdy nechci být od Tebe odloučena.*“

Duchovní poselství:

Alžběta následovala Ježíšův příklad v oplácení zla dobrem: „*Ale vám, kteří mě slyšíte, pravím: Milujte své nepřátele, dobře činite těm, kteří vás nenávidí. Žehnejte těm, kteří vás proklínají. Modlete se za ty, kteří vám ubližují.*“ (Lk 6,27-28). Alžbětina zkušenost utrpení, byla tím, co ji přivedlo ke Kristu a ke sdílení Jeho utrpení. Osobní prožití chudoby ji vedlo k dokonalejšímu chápání chudoby jako úplné závislosti na Bohu a druhých.

Evangelium:

Blaze těm, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské.
(Mt. 5,10)

Desátý měsíc: Kajícnost a život modlitby

Za manželova života slíbila Alžběta zachovávat zdrženlivost. Ale nyní toužila po úplném zřeknutí se. Na Velký pátek, 24. března 1228, položila ruku na oltář v kapli františkánů v Eisenachu vzdávající se „slávy světa, vlastní vůle, a všeho co nám náš Pán poradil vzdát se v Evangelii.“ Několik měsíců poté byla oblečena do jednoduchého šedého hábitu pro chudé a přijata jako kajícnice v Marburgu. Její dvorní dámy Guda a Isetrude byly přijaty s ní, stejně jako dvě chudé ženy, Irmingard a Alžběta. Tyto všechny žili kající život společně.

Papež Řehoř IX., který kanonizoval Alžbětu, napsal: „*K vnitřní oslavě utrpení Našeho Pána oblékala řeholní šat, v kterém do posledního dne nepadla.*“

Alžběta byla nyní schopna splnit svou touhu po životě v chudobě. Vskutku milovala chudobu natolik, že řekla svému zpovědníkovi, bratru Gerardovi, že by ráda žila úplně závislá na almužně, jako nemocní leprou.

Alžběta se oddala aktivnímu životu v dobročinnosti, ale stejně horlivě se věnovala i životu modlitby. Její zpovědník Konrád z Marburgu řekl: „*Nehledě na její civilní dílo, před Bohem dosvědčuji, že jsem vzácně viděl tak kontemplativní ženu. Někteří muži a ženy víry ji viděli přicházet z tajných nočních modliteb s tváří zázračně zářivou, jako by sluneční paprsky vycházely z jejích očí.*“

Duchovní poselství:

Smyslem života v pokání je pokračující obrat k Bohu. Skrze něj odmítáme starý život a sobectví a podstupujeme smrt „já“ pro nový život v Bohu. Alžběta podstoupila život v pokání vážně a hledala úplnou smrt „já“ pro život v Bohu.

Činila tak, ačkoli žila ve světě spíše než v klášteře. Nicméně život mimo klášter samozřejmě nemá zabíjet život modlitby, neustálá modlitba je nutná pro udržování našeho vztahu s Bohem, když čelíme rozptýlením světa. Alžběta nám ukazuje, že modlitba a kontemplace jsou vskutku možné, i když jsme vytížení v civilním životě.

„Všem pak řekl: Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, nes každého dne svůj kříž a následuj mne.“ (Lk 9,23)